

פני שבועיים עלתה לדיון בכנ"ס הצעת חוק של כמה חברי כנסת, המבקשת לאסור על כליהתיקות של פרסם את שמותיהם של חשודים, מהרע שנוצרו על ידי הממשלה, במקביל לכך העביר משרד המשפטים לחוק דעתם של אישי ציבור הצעה לחקיקת חוק ל"הגנה על צינעת הפרט".

כדי להצדיק את הצעת החוק שלהם, חוזרים חברי כנסת אחדים ומזכירים מחדש את פרשת רצח רחל הלר, ואת מעצרו הממושך של יורם ביכונסקי כחשוד בביצוע רצח זה. בדיון שנערך לפני שבועיים, בעיקבות הקרנה מיוחדת של ה"סרט כל אנשי הנשיא", בחסות העולם הזה, אמר אחד מיוזמי הצעת החוק, ח"כ ידיד"ה בארי (הליברלים שבליכוד): "במשי" טר דמוקרטי אין מוס מכך שהממשלה תעצור לעיתים גם אנשים חפים מפשע. קיימות דוגמות רבות לכך, כשאחת הבולטות שבהן היא פרשת רצח החיילת רחל הלר. הצעת החוק לאיסור פירסום שמות חשודים הוגשה ביגלל מה שנגרם לאנשי שם מסוימים, שהיו קשורים בפרשה, בעיקבות הפירסום עליהם בעיתונים".

בארי לא נקב בשמו של יורם ביכונסקי, אולם היה ברור לכל, כי כוונתו ליורם, שישב במעצר הממשלה 45 ימים עד ששוחרר בערבות. לאור שירבוב שמו של ביכונסקי להצדקת הצעת החוק על איסור פירסום שמות חשודים, ועל רקע המערכה נגד העיתונות בגלל מה שמכונה "שפיטה באמצעות העיתונות", שגם בה מאזכר שמו של ביכונסקי לעיתים תכופות בדיונים פרמביים שונים, פנה העולם הזה אל ביכונסקי עצמו, לשמוע את דעתו על מסע זה נגד חופש העיתונות המתנהל תוך שימוש בשמו.

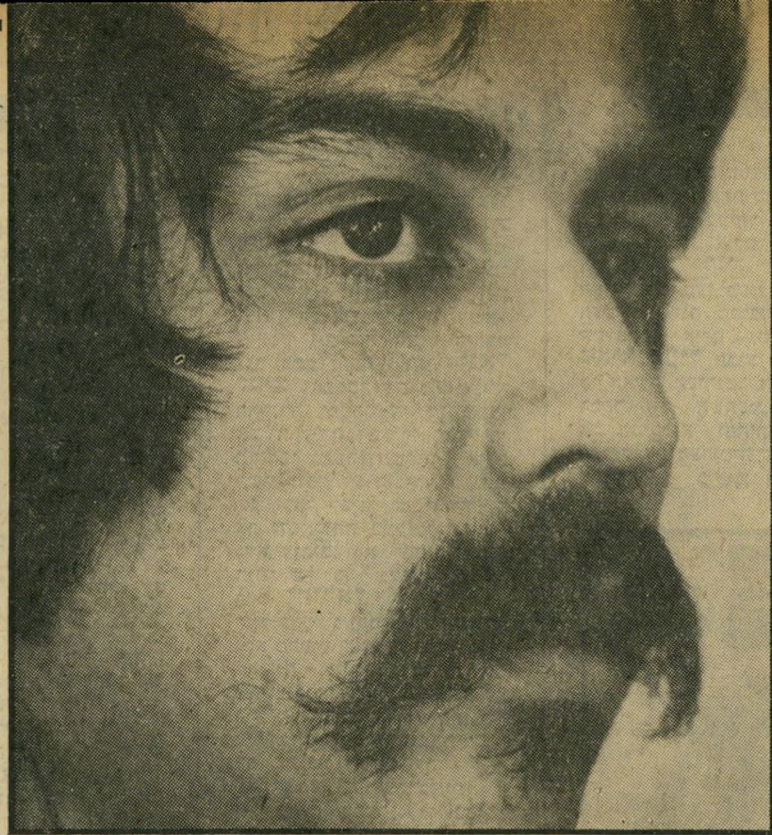
יורם ביכונסקי נלהב לשוחח על הנור"שא, אני עצמי, ביוזמתי הפרטית, שירגתי לפני כמה חודשים מיכתב ליועץ המישפטי לממשלה, סיפר ביכונסקי, ה"לומד עתה שנה שלישית היסטוריה כלית באוניברסיטת תל-אביב, לגבי, פרשת רחל הלר לא הסתיימה, אף אחד לא בא להתנצל על מה שהיה, כשרצו לכלכל את שמי, עשו זאת בקול קריאה רמה ואחר כך פיתאום דממה. כתבתי לאהרון ברק על כך.

תשובתו של פרופסור ברק היתה ש"התנצלות פירושה כאילו לחזור על הח"לטת ביהמ"שפס העליון, שקבע שפיתא את אשמתו של עמוס ברנס ברצח רחל הלר, לגבי פיצויים כתב ברק ש,או שה"חקירה התנהלה בדון, ואז מגיעים פייצויים, או שלא התנהלה בדון, זה הכל! המיכתב נגמר כזה, וכאלו משאיר את הכל פתוח".

טפיחות על הכתף, עד הבנות

דיברי יורם, משפיע הפירסום עליו בפרשת רצח רחל הלר עד היום, "עבודות סגורות בפני אנשים רואים את ברחוב וטופחים לי על הכתף, כאילו אומרים: כל הכבוד, החזקת מעמד, ידעת לצאת מזה בלי להישבר, עד שזה מגיע לבקשת עבודה, או נטרקת הלתלות בי פרצוף, או עד שזה מגיע לבנות שלהם, ואז אני רואה פיתאום פרצופים חמוצים, לדעתו של יורם ביכונסקי, היתה זו העיתונות שהצילה אותו מידי הממשלה, ואולי מהירקבות ממושכת בתאי מעצר או בבתי-כלא, מה שהרס אותי, אן, בזמן שהייתי עצור כחשוד ברצח, היתה הפיר"סום המישטרית, בא אברורם צמרת והכ"ריו שאני אשם, הוא הלעיט את אמצעי התיקשות בסיפורים על אורגיות ומין וכל מיני דברים כאלה, הוא הפך את סיפור חיי למרנו CASE שלו.

"העיתונות שימשה מכשיר בידי המיש"טרה, אבל זה היה דווקא כל עוד הוטל איפול על פירסום שמי, וכך נוצר מצב שתמונת, עם רחל, הופיעה בעמודים הראשונים בכל העיתונים, ומעלית דברי המישטר על החשוד המעניין שנפל בי ידיו. למולי מיהר אבי, יוני, והגיש בק"שה לבית המישפט העליון להסיר את ה"איפול שהוטל על שמי, ואז לפחות כתבו העיתונים, בצד סיפוריו של צמרת, גם את גירסתי שלי.

יורם ביכונסקי מצהיר: העיתונות הצילה אותי!

שדחו ברצח אינו מאבק פרטי, "כל אורח במדינה נמצא בסכנה, כשהוא מסתובב ברחוב. האדם הקטן יהיה אבוד ברגע שיטול איפול על החקירה ועל פירסום ההאשמות נגדו. איפה תהיה הביקורת? ממי תפחד המישטר?"

"לינץ' בגלל איפול מישטרתי"

יורם שאתי ממשיך להסתובב בין אנשי שם, בצורת הנוכחית, אפילו מבלי להוריד את השפם, הוא המילחמה שלי בדיו"ע קדומות נגדי.

"אנשים כבר אמרו עלי: זה רוצח! הוא הרג את רחל הלר! היום, כשאני הולך בין אנשים, כאן בארץ, אני מראה להם שאולי לא כל מה שנאמר עליידי המישטר הוא האמת עלי, והאמת בכלל, גם על חשודים אחרים.

"אם בפרשת מעצרו של אשר ידליון לא היו נותנים לו להגיד את מה שיש לו להגיד, והיו מביאים רק את דיברי החוק"רים, זה היה הסוף שלו. תארו לעצמכם שהיו עוצרים את ידליון מבלי לפרסם הכל! כאשר היה איפול מישטרתי על שמי, עשו בי לינץ' ציבורי, שכן האינפורמציה היחידה עלי באה מפיו אנשי המישטר."

אגב, יורם ביכונסקי אינו בטוח היום כי רוצחה של רחל הלר הוא אכן עמוס ברנס, והוא אומר: "במישטר אפשר לשבור כל בן-אדם. יש להם אמצעים אלימים ופסיכולוגיים, כדי לגרום לכך שכל אדם יתחם על כל הודאה שיכינו לו. צריך להיות אדם חזק מאד כדי לא להישבר, וגם אז, אם הם רוצים באמת להוציא ממך משהו, הם יעשו את זה. "אם אבא שלי ופרקליטי לא היו יכולים בזמנו להתריע על מה שקורה לי בתאי החקירה, ייתכן מאד שהייתי נשבר, בטוח שהייתי יושב היום בבית-הסוהר. זאת גם הסיבה שאיני בטוח במאה אחוזים ש"עמוס ברנס הוא באמת רוצחה של רחל. "ל"עצמי הציעו, כבר אחרי ימים ספורים של מעצר, עיסקה להורדת דרגת ה"פשע, תמורת הודאה מתאימה.

"לאחר שהשתחררתי בערבות של עשר אלפים לירות, לאחר 45 ימי מעצר, הוזמנתי עיתונאים וסיפרתי סיפורים אישיים עלי ועל רחל, שגם הם לא היו קשורים בחשדות שהועלו נגדי, אבל עשיתי זאת רק ביגלל מה שהמישטר עשתה קודם-לכן. השיא היה שצמרת אמר לי אמי: הן שלך הוא רוצח! הסיפורים שאני סיפקתי לעיתונות היו מעין הת"נצלות שלי על מה שטענה המישטר נגדי, כאילו להראות שבכל זאת אני בחור לא-כל כך רע."

שבועות אחדים לאחר מעצרו החל יורם מפרסם את סיפורו האישי באחד מ"עיתוני הערב. בלחץ בני-מישפחת הלר הופסק הפירסום כעבור שני פרקים בלבד. ביגלל אותו לחץ נסוגו מי שעמדו לפרסם את סיפורו של ביכונסקי, מכוחותם להוציא לאור את הספר.

"אז כתבתי את מה שקרה לי מהר, מהר, נזכר יורם, "הייתי משוחרר בערבות, והעדפתי שהציבור יכיר אותי לא רק בדמותי, כפי שהוצגה עליידי המיש"טרה, כיום אני עוסק בכתיבת מהדורה מחודשת של הספר, שלא יצא לאור בזמנו. יהיה בו הסיפור האישי שלי, אבל ממנו אסלק דברים כלליים יותר. אני מתכוון לעשות עבודת-מחקר יסודית, אני מחקש בארכיונים, ואני מקווה שמה ש"יצא בסוף יהיה מיתקפה, שתתפתח ל"מיתקפה ציבורית, על כל מיני נושאים של חוק ומישפט, בין השאר, על הצעות החוק האחרונות ועל מה שכוננה, הגנת צינעת הפרט, ו"שפיטה באמצעות הע"יתונות, הספר יהיה מילחמה כנגד, שפיטה באמצעות המישטר, וזה מה שקיים בי סופו של דבר היום ויהיה קיים ביתר חומרה אם יתקבל החוק החדש וחוקים אחרים שכל ייעודם הוא להגביל את חור"פש העיתונות."

יורם ביכונסקי, שעבר את דרך-התל"אות הארוכה של חשוד ברצח מדרגה ראשונה, מזהיר כי העיתונות הצילה את חיי, ואומר: "היום אני חושב על חווה חקלאית, על חיים בשקט, על עבודה יצרנית. זה הכל!"

תי במעצר המישטר, החקירה נגדי הפ"סיקה להיות אישית ופוליטית, והפכה להיות חקירה פוליטית בלבד, לדעתי, חייב להיות תשלום כספי, אפילו סימלי, במיקרה של מעצר אדם שנתגלה כח"י מפשע, ושלא מוגש נגדו כתב-אישום.

"חייבים, לדעתי, לקבוע שכאשר המיש"טרה חוקרת ברשלנות או עוצרת חשודים עוד לפני שמתחילה החקירה, יש לנוו"ח בה ולדאוג לפיצוי לקורבן, השיטה המיש"טרתית כיום, שאני חותית אותה על ב"ר, היא שמהחשוד מנסים החוקרים להור"ביל ולטות חוטאים אל זירת-הפשע.

"כיום, בכל מיקרה יוצאת המישטר נקיה. צמרת, שחקר את פרשת רצח רחל בהתחלה, עצר אותי והשמיך אותי בטל"יוויה, עלה מאז בשני דרגות והיום הוא ניצב-מישנה, בכל מיקרה, המישטר נקיה, וזה מה שמוביל לשימוש ב"אלימות בתאי-המעצר, וזה מה שמוביל לאנאר"כיה מוחלטת במוסד הזה, שנועד לשרת, לא להלקות."

חשוב ליורם ביכונסקי להדגיש כי מאבקו לקבלת פיצויים ולהענשת ה"אשמים בחקירה הרשלנית שגרמה להח"י

"בכנסת אני שומע בשבועות האחר"נים שנאמר עלי שאני קורבן של הע"יתונות, באו חכמים ואמרו: הבה נתקן את המצב, מה הם מועילים בכך? עוצ"רים בנאדם, מחזיקים אותו שעות וימים במעצר, מביאים אותו כל שבועיים לפני שופט, וכל זה נעשה ב"דלתיים סגורות, בדרך כזאת אפשר להפוך כל מיקרה לפרשה פוליטית, כמו שניסה צמרת לע"שות במיקרה שלי!

"בכל מיקרה, מציע ביכונסקי, יש אפשר את פירסום הראיות הקבילות, שהובאו בפני השופט עליידי אנשי ה"מישטר, אבל אין להרשות לאנשי ה"מישטר או לעיתונות לפרסם דברים אחר"רים, חוץ מאלה המופיעים בגליון-המעצר.

"אסור להרשות למישטר לפרסם דבר"רים מגמתיים במטרה ליצור דעת-קהל, וגם דיעה קדומה אצל השופט. אילו היה מוטל איפול על פירסום שמי, לא הייתי יכול להעלות את טענותי, ואז הייתי מיש"פט ללא ביקורת ציבורית כלשהי, וזה הדבר הכי מסוכן שאני מעלה בדמיוני, ברגע שהחור האיפול מעל פירסום שמי, הפסיקו אנשי שירותי-הביטחון לחקור או"

מספקת. חשד קלוש כלשהו אינו מספיק כדי לצבור אדם, שכל הנזק הכרוך בכך, והפירסום העיתונאי אינו משנה עובדה זו. מישפחתו של העציר, לידיו, שכניו, חבריו לעבודה — כל אלה יודעים שנעצר, גם בלי פירסום בעיתון. רוב המעצרים הבלתי-מוצדקים, או המופרכים, לא היו אפשריים לולא היו השוטרים בטוחים שיוכלו להשיג פקודת-מעצר מידי השופט. אחרי 48 שעות, לצורך זה מוסר (המש"ט בעמוד 42)

אני מתכוון כאן להטיל דופי קולקטיבי במישטר. רבים מאנשי המישטר הם משרתי-ציבור ואמנים, הלוחמים בפשע מבלי שיעמדו לרשותם המשאבים הדרושים. אולם גם הלהט החיובי של אנשי-חוק מסורים ואחראיים טעון ביקורת — ועל אחת כמה וכמה הלהט השלילי של שוטרים פחות-אחראיים, המבקשים להשיג באמצעים פסולים פירסום עצמי וקידום. מן הטקטיקת הרישומים נראה כי המוני אורחים נעצרים מדי שנה בלי סיבה